

Ugunsdzēsība Latvijas brīvvalsts laikā

Publicēts: 03.08.2020.

Pirmais pasaules karš bija smags pārbaudījums visai tautai. Daudzi devās bēgļu gaitās, apmēram 400 rūpniecības uzņēmumus evakuēja, daudzus īpašumus iznīcināja. Kara rezultātā ugunsdzēsēju organizācijas zaudēja lielu daļu savu biedru, aprīkojuma un tehnikas.

1918.gada 18.novembrī Rīgā, tagadējā Nacionālā teātra zālē, tika pasludināta neatkarīga Latvijas valsts.

Turpmākajos gados Latvija piedzīvoja strauju rūpniecības un tirdzniecības uzplaukumu, pieauga iedzīvotāju skaits, radās jaunas rūpnieciskās, administratīvās un kultūras celtnes, paplašinājās pilsētu robežas, bet līdz ar to pieauga arī ugunsgrēku skaits. Līdzās Latvijas valstij auga un attīstījās arī ugunsdzēsības nozare – Rīgā, Liepājā un Daugavpilī pašvaldības algoja ugunsdzēsības komandas un visā Latvijas teritorijā tūpināja veidoties brīvprātīgo ugunsdzēsēju komandas. Pakāpeniski zirgu vilktu tehniku nomainīja mehanizēti transportlīdzekļi. Radās nepieciešamība ugunsdzēsēju darbu organizēt pēc vienādiem principiem un sakārtot tiesisko regulējumu. Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības veica ne tikai tiešos pienākumus – ugunsgrēku dzēšanu, bet kļuva par populārām sabiedriskām organizācijām, aktīvi svinēja svētkus, rīkoja zaļumballes un vāca ziedojumus.

Pēc neilga laika tehnisko iespēju un profesionālo iemaņu jomā Latvijas ugunsdzēsēji sasniedza daudzu Rietumeiropas valstu līmeni. Pirms 2.pasaules kara Latvijā darbojās pāri 200 brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības un vairākas pilsētu komandas.

1918.-1925.gads

Pirmajos pēckara gados radās ideja veidot ugunsdzēsējus vienojošu organizāciju, jo daudzus organizatoriskus, saimnieciskus un finansiālus jautājumus vajadzēja risināt visas valsts mērogā. 1921.gada maijā, piedaloties 76 brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrībām no visas Latvijas un pārstāvjiem no pilsētu komandām, sanāca I Latvijas ugunsdzēsēju kongress, kurā nolēma dibināt Latvijas Ugunsdzēsēju savienību.

Latvijas Ugunsdzēsēju savienībai ir nenovērtējama nozīme ugunsdzēsības attīstībā, jo tās darbības laikā tika izstrādāti daudzi ugunsdzēsēju darbību reglamentējoši dokumenti, instrukcijas komandieru apmācībai, jauna formas tērpa apraksti, noteikta biedra naudas maksa, izstrādāta apbalvojumu kārtība un izveidots mēneša izdevums „Ugunsdzēsējs”, kā rezultātā daudzās brīvprātīgo ugunsdzēsēju un pašvaldību komandas sāka darboties pēc vienotiem principiem.

1922.gadā Saeima pieņēma likumu par strādnieku apdrošināšanu nelaimes gadījumos, saskaņā ar kuru valsts, pašvaldību un privāto uzņēmēju algotie ugunsdzēsēji tika apdrošināti pret iespējamajiem nelaimes gadījumiem darbā.

1924.gadā norisinājās Latvijas Ugunsdzēsēju savienības organizētā I Latvijas uguns apkarošanas izstāde, kura iepazīstināja ar ugunsgrēku apkarošanas jomā paveikto, jaunumiem ugunsdzēsības tehnikā, aprīkojumā, celtniecības un ugunsdrošu būvju jomā.

Laika posmā no 1929. līdz 1932. gadam Eiropas valstis skāra pasaules ekonomiskā krīze. Latvijā to padziļināja un būtisku kaitējumu rūpniecībai nodarīja vairāki lieli ugunsgrēki – Leitnera velosipēdu fabrikā, Hasana koku zāgētavā, malkas un kokmateriālu noliktavās, sērskābes fabrikas “Vulkāns” noliktavā. 1930.gada 11.apriļa vakarā ugunsgrēkā fabrikas “Provodņiks” ēkā - linu noliktavā, veicot dzēšanas darbus, dzīvību zaudēja divi Rīgas pilsētas ugunsdzēsēji. Lielo ugunsgrēku virkni noslēdza ugunsgrēki Ludzā un Alūksnē.

1926.gada septembrī Rīgā notika Baltijas valstu ugunsdzēsēju apvienības dibināšanas sanāksme, kurā vienbalsīgi atzina, ka patstāvību ieguvušām valstīm jārod kopēji ceļi, lai uzlabotu ugunsdrošības stāvokli Baltijā.

1929.gadā Latvija iestājās „Starptautiskajā tehniskajā komitejā ugunsgrēku novēršanai un dzēšanai” (CTIF).

1930.gadā tika pieņemts „Ugunsgrēku apkarošanas likums”, kurš noteica, ka „vispārīgā ugunsgrēku apkarošanas lietu vadība uzticēta Iekšlietu ministrijas Būvniecības pārvaldei”, kuras ietvaros darbojās Ugunsgrēku apkarošanas padome un ugunsgrēku apkarošanas inspektors, kā arī to, ka „aizsardzībai pret uguni, ugunsdzēsībai un palīdzības sniegšanai ugunsgrēku gadījumos pastāv: valsts iestāžu, pašvaldību, privātu uzņēmumu un brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības”. Šis likums noteica ugunsdzēsēju tiesisko statusu un iespējas saņemt no valsts materiālu atbalstu. 1932.gadā pieņemtie likuma grozījumi deva iespēju ugunsgrēkos cietušajiem vai bojā gājušo (arī brīvprātīgo) ugunsdzēsēju ģimenēm saņemt apdrošināšanas atlīdzību.

Civilās aizsardzības jomas attīstība Latvijā aizsākās līdz ar 1934.gadā pieņemto „Likumu par pasīvo gaisa aizsardzību” un 1936.gadā apstiprināto „Pasīvās gaisa aizsardzības plānu”.

1939. gadā Iekšlietu ministrijā izveidoja Pasīvās gaisa aizsardzības pārvaldi ar trim nodaļām: operatīvā, tehniskā un ugunsgrēku apkarošanas.

Ugunsgrēku apkarošanas nodaļa vadīja ugunsgrēku apkarošanu, gāzu patversmju ieviešanu, valsts un pašvaldību ugunsdzēsējus, kā arī privāto ugunsdzēsēju organizāciju darbību un sekoja ugunsgrēku apkarošanas likuma un noteikumu izpildei.

1939. un 1940.gadu mijā Rīgas ugunsdzēsēju rīcībā bija 60 automobiļi un ugunsdzēsības jomā galvaspilsēta bija sasniegusi Rietumeiropas valstu līmeni.

Ugunsdzēsības attīstību pārtrauca 2.pasaules karš un Latvijas okupācija.